

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงความสนใจของเด็กในการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงที่จัดขึ้นเพื่อเด็ก อันจะทำให้ทราบถึง รูปแบบ และเนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียงที่เด็กระหว่างวัย 10-15 ปี สนใจ ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการรับฟัง และช่วงความยาวของรายการที่เหมาะสมแก่ความสนใจของเด็กอีกด้วย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กที่มีอายุระหว่าง 10-15 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในเขต 5 จังหวัดภาคกลาง คือ จังหวัด สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม เพชรบุรี และราชบุรี กลุ่มตัวอย่างนี้จะเป็นเด็กที่รับฟังรายการที่จัดขึ้นสำหรับเด็กทางสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน โดยเด็กเหล่านี้อาจจะกำลังเรียนหนังสืออยู่ หรือไม่ได้เรียนหนังสือแล้วก็ได้

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น สำหรับข้อมูลตอนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูล ตอนที่ 2 ซึ่งเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เหมาะสม และช่วงความยาวของรายการที่เหมาะสมแก่การสนใจนั้น ใช้วิธีร้อยละ

ข้อมูลตอนที่ 3 เรื่องเนื้อหาของรายการที่เด็กสนใจ และข้อมูลตอนที่ 4 เกี่ยวกับรูปแบบของรายการที่เด็กสนใจ ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ได้นำเสนอในรูปของตาราง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้ มีดังต่อไปนี้ คือ

1. เรื่องเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างประชากรนั้น พบว่า

1.1 เด็กที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64 เป็นชาย ร้อยละ 36 เด็กส่วนมากอยู่ในวัย 13 ปี คำนวณประวัติการศึกษาชั้น เด็กส่วนใหญ่กำลังเรียนหนังสืออยู่ และจะเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - ประถมปีที่ 7 ในจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามนี้ เป็นเด็กที่ออกจากโรงเรียนแล้ว ร้อยละ 7.56

1.2 คำนวณทัศนคติของเด็กที่มีต่อวิทยุกระจายเสียงนั้น พบว่า เด็กร้อยละ 53.19 ชอบฟังวิทยุกระจายเสียงมาก และเด็กอีกร้อยละ 43.49 ชอบฟังวิทยุกระจายเสียงเช่นกัน แต่ชอบฟังเป็นบางเวลา ส่วนเรื่องปริมาณความถี่ในการรับฟังนั้น ปรากฏว่า เด็กร้อยละ 56.02 จะฟังเป็นประจำทุกวัน เด็กร้อยละ 39.95 จะฟังเฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ โดยเด็กจะมีวิธีการเลือกฟังรายการต่าง ๆ จากการที่เคยฟังรายการนั้นครั้งหนึ่ง เมื่อถูกใจก็จะรับฟังรายการนั้น ๆ ต่อไปเรื่อย ๆ คิดเป็นร้อยละ 75.17 และเด็กร้อยละ 76.83 จะให้ความสนใจติดตามฟังรายการหนึ่งรายการใดเป็นประจำทุกวัน

1.3 ในเรื่องการครอบครองเป็นเจ้าของวิทยุกระจายเสียงนั้น พบว่า วิทยุกระจายเสียง ส่วนใหญ่ร้อยละ 79 เป็นของพ่อแม่ อย่างไรก็ตาม แม้วัยวิทยุกระจายเสียงจะเป็นของพ่อแม่ แต่ก็ไม่มียุทธวิธีไปถึงการเลือกรับฟังรายการของเด็ก เพราะเด็กส่วนใหญ่สามารถเลือกรับฟังรายการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

2. ในเรื่องรูปแบบของรายการวิทยุกระจายเสียง ที่เด็กสนใจนั้น พบว่า

2.1 เด็กชอบรายการที่มีความหลากหลาย มีหลายรสหลายแบบประกอบกันขึ้นเป็นหนึ่งรายการ เช่น อาจจะไปประกอบด้วยเรื่องนารู นิทาน เพลง ทบจดหมาย ฯลฯ

2.2 คำนวณผู้ดำเนินรายการนั้น เด็กชอบรายการที่มีผู้ดำเนินรายการคนเดียว แต่มีดนตรีประกอบการพูดของผู้ดำเนินรายการ

2.3 หากเป็นรายการที่มีนิทาน เด็ก ๆ อาจจะให้เล่าโดยมีการคัดเสียงประกอบ ซึ่งผู้เล่านั้นอาจจะเป็นผู้คนเดียวเท่านั้นก็ได้

2.4 เพลงที่ใช้ในรายการสำหรับเด็กนั้น เด็กชอบที่จะฟังเพลงซึ่งแต่งขึ้นสำหรับเด็ก ๆ โดยเฉพาะ ถ้าเป็นเพลงที่ใช้เปิดในรายการทั่ว ๆ ไป เด็กจะมีระดับความสนใจอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

2.5 การเข้าไปมีส่วนร่วมในรายการเป็นสิ่งที่เด็กชอบ ดังนั้น เด็กจึงมีระดับความสนใจอยู่ในระดับมากกับรายการที่มีการแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล หรือ รายการที่เปิดโอกาสให้เด็กเข้าไปร่วมสนุกในรายการ

3. คำนวณเนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียง ที่เด็กสนใจนั้น พบว่า

3.1 เด็กร้อยละ 95 ให้ความสนใจกับรายการประเภทที่ให้ความรู้ ในระดับมาก เมื่อเทียบกับรายการข่าว รายการบันเทิง หรือโฆษณา รายการความรู้ที่เด็กสนใจนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ และเรื่องของสุขภาพอนามัย

3.2 เด็กให้ความสนใจกับรายการข่าวในระดับปานกลาง แต่มักจะชอบฟังข่าวในประเทศ และข่าวในท้องถิ่น

3.3 รายการบันเทิงนั้น เด็กชอบนิทาน แต่ไม่สนใจในลิเก หมอว่า

3.4 รายการโฆษณา เป็นรายการที่เด็กให้ความสนใจน้อย

4. สำหรับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการฟัง และช่วงความยาวของรายการที่เหมาะสมแก่การสนิใจนั้น พบว่า

4.1 เด็กชอบที่จะฟังรายการซึ่งจัดในตอนเช้า ระหว่างเวลา 5.00-7.00 น. ตั้งแต่วันจันทร์ - วันอาทิตย์ รวมทั้งวันหยุดราชการด้วย แต่ในวันเสาร์ - อาทิตย์ นั้น ในช่วงเวลา 7.00-9.00 น. และ 9.00-11.00 น. ก็เป็นช่วงเวลาที่เด็กนิยมฟังลดหลั่นกันลงมาเช่นกัน

4.2 เรื่องความยาวของรายการที่เหมาะสมแก่การสนิใจนั้น พบว่า เด็กร้อยละ 39.71 ชอบฟังรายการยาวประมาณ 1 ชั่วโมง เด็กร้อยละ 25.53 ชอบฟังรายการยาว 30 นาที และเด็กร้อยละ 23.64 ชอบฟังรายการยาวถึง 2 ชั่วโมง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ปรากฏว่า เด็กชอบรายการที่มีหลายรสหลายแบบ ซึ่งตรงกับที่ ฟิลลิปป์ โบชาร์ด (Philippe Bauchard) ได้กล่าวไว้ว่า "รายการวิทยุสำหรับเด็ก ภายว 50 นาที - 1 ชั่วโมง ควรจะเป็นรายการที่มีเรื่องต่าง ๆ เปลี่ยนไปมิให้เด็กเบื่อ" ดังนั้น ผู้ที่สนใจจะจัดรายการสำหรับเด็กควรจะคำนึงถึงเรื่องนี้ การนำนิทานไปเล่าใน รายการเด็กก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน เพราะเด็กส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.29 ชอบฟังนิทาน แต่เนื้อหานิทานที่เด็กจะสนใจนั้นก็ขึ้นอยู่กับ เพศ และวัยด้วย เช่น เด็กชายชอบเรื่อง เกี่ยวกับการผจญภัย เด็กหญิงจะชอบเรื่องสัตว์ ธรรมชาติ

การเลือกเพลงไปใช้ในรายการนั้นควรเป็นเพลงที่แต่งขึ้นสำหรับเด็กโดยเฉพาะ ซึ่งค่อนข้างจะเป็นการลำบากสำหรับเมืองไทย เพราะขาดผู้สนใจแต่งเพลงเด็ก ดังนั้น ถ้านักจัดรายการมีพรสวรรค์ทางการขีดเขียน สามารถแต่งเพลงเด็กที่ฟังง่าย ร้องง่าย ไปใช้ในรายการได้ก็จะเป็นที่นิยมมาก

เด็กชอบที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในรายการ ชอบการแข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงกับเรื่องความต้องการตามธรรมชาติของเด็กในข้อที่ว่า เด็กต้องการให้ สังคมยอมรับ และเด็กต้องการความสำเร็จ ซึ่ง รัชฎจวน อินทรกำแหง ได้กล่าวไว้ ในหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น ฉะนั้นนักจัดรายการจึงควรจัดช่วงเวลาของ รายการไว้ให้เด็กมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของรายการด้วย

นอกจากนี้ เป็นที่น่ายินดีที่ เด็กไทยเราให้ความสนใจกับรายการประเภทความรู้ ในระดับมาก ดังนั้น การที่จะใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือในการให้ความรู้เสริมแก่เด็ก เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพเด็กไทยเรา ซึ่งน่าจะเป็นสิ่งที่สามารถทำได้

ในการจัดรายการสำหรับเด็กนั้น เวลาที่ใช้จัดรายการก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน จาก การสำรวจ วันจันทร์-วันอาทิตย์ เด็กชอบฟังรายการวิทยุในตอนเช้า 5.00-7.00 น. ซึ่ง คงเป็นเพราะถ้าสายกว่านี้เด็กต้องไปโรงเรียน แต่ในวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ เวลาฟังรายการ วิทยุของเด็กจะขยายออกไปได้ถึง 11.00 น. เพราะเด็กอยู่บ้าน และอีกประการหนึ่งที่ควร คำนึง คือ รายการเด็กนั้น ไม่ควรยาวมาก ควรจะอยู่ระหว่าง 30 นาที - 2 ชั่วโมง

ขอเสนอแนะ

1. จากการศึกษารายชื่อผู้บาดเจ็บเพื่อทำการวิจัยนี้ ได้พบว่า ประชากรทั่วราชอาณาจักร มีวิฤกษ์กระจายเสียงไว้ในครอบครองถึง 80% (จากการสำรวจเคหะ พ.ศ. 2519 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ) ดังนั้น จึงควรจะมีการพิจารณาว่าวิฤกษ์กระจายเสียงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาเด็กไทยเราให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

2. ปัจจุบันถ้าเปิดวิฤกษ์กระจายเสียง มักจะพบว่ามีรายการบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตามระเบียบว่าควรวินิจฉัยวิฤกษ์กระจายเสียงและวิฤกษ์โทรทัศน์ พ.ศ. 2518 ได้กำหนดไว้ว่า "ในการจัดดำเนินการของสถานีวิฤกษ์กระจายเสียงทุกแห่งนั้น สถานีจะต้องจัดทำแผนผังรายการหลัก โดยจัดแบ่งรายการของสถานีตามประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ รายการ

- 1) ประเภทความรู้
- 2) ประเภทข่าว
- 3) ประเภทบันเทิง
- 4) โฆษณาและบริการธุรกิจ

ดังนั้น จึงควรมีการควบคุมจัดสรรเวลาสำหรับรายการประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวในสัดส่วนที่พอเหมาะสม

3. ควรจะมีการกำหนดนโยบายที่แน่นอนในการใช้วิฤกษ์กระจายเสียง เพื่อส่งเสริมความรู้แก่เด็ก เพราะจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2519 นั้น พบว่า "เด็กซึ่งอยู่ในวัยเรียนจะมีประมาณ 21 ล้านคน แต่เท่าที่ทราบมีอยู่เพียง 8 ล้านคนเท่านั้น ที่ศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียน

4. จากการสำรวจของกองงานคณะกรรมการบริหารวิฤกษ์กระจายเสียง และวิฤกษ์โทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์ พบว่า "ปัจจุบันมีสถานีวิฤกษ์กระจายเสียงอยู่เป็นจำนวนถึง

222 สถานี โดยเป็นสถานีที่ส่งกระจายเสียงในระบบ A.M. 151 สถานี และระบบ F.M. 71 สถานี"

แต่ปรากฏว่า สถานีวิทยุที่กระจายเสียงในระบบ A.M. ซึ่งมีอยู่ถึง 151 สถานีนั้น มีเพียง 11 สถานี ที่มีการจัดทำรายการวิทยุสำหรับเด็กรวม 16 รายการ (สำรวจเฉพาะเดือนมกราคม

ดังนั้น หากเป็นไปได้ ควรจะมีการร่วมมือกันจัดทำรายการสำหรับเด็กทั้งสาระและบันเทิง เพื่อประเทืองปัญญาและเป็นเพื่อนเด็ก ๆ อย่างน้อยสถานีละ 1 รายการ ถ้าทางสถานีขาดผู้จัดทำรายการประเภทนี้ ทางสถานีอาจเปิดโอกาสให้เอกชนจัดทำ หรือผู้เกี่ยวข้องของอาจรวมกันจัดตั้งหน่วยผลิตรายการสำหรับเด็กขึ้นเป็นหน่วยกลาง ผลิตรายการเด็กต่าง ๆ ส่งไปออกอากาศตามสถานีวิทยุกระจายเสียงต่าง ๆ ตามเวลาที่จัดเตรียมไว้

5. ควรมีการควบคุมคุณภาพของผู้จัดทำรายการตลอดจนเจ้าหน้าที่เทคนิค เพื่อให้รายการที่ผลิตส่งผู้ฟังนั้นมีคุณภาพ นอกจากนี้ควรจัดให้มีการสัมมนาเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ และขอคิดเห็นระหว่างบุคคลในวงการนี้อย่างทั่วถึงกัน

6. สถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่ง ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสนใจ ความต้องการของผู้ฟัง ตลอดจนมีการประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละสถานี เพื่อจะได้นำผลการวิจัยและขอคิดเห็นที่ได้จากการประเมินผลนั้นมาปรับปรุงให้เกิดผลดีที่สุด

7. ในค่านงบประมาณนั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสถานีวิทยุกระจายเสียงจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ตลอดจนซ่อมแซมสิ่งสิ่งหรือต่าง ๆ มาก แต่ตามสภาพความเป็นจริงแล้ว สถานีวิทยุกระจายเสียงส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณน้อยไม่เพียงพอ กับค่าใช้จ่าย จึงทำให้สถานีต่าง ๆ ต้องเลี้ยงตนเองโดยเปิดโอกาสให้มีรายการโฆษณาสินค้าต่าง ๆ มากมาย ฉะนั้นหากเป็นไปได้ควรมีการเก็บภาษีผู้มีเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เพื่อนำเงินที่ได้นี้ไปช่วยสถานีวิทยุกระจายเสียงต่าง ๆ อันอาจทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงเหล่านั้นมีเงินใช้ในการดำเนินงานเพียงพอได้ ซึ่งจะมีผลต่อคุณภาพของรายการวิทยุกระจายเสียงเช่นกัน

8. สำหรับนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงนั้นนับว่าเป็นผู้ที่โชคดี เพราะมีเครื่องมือที่จะใช้สื่อสารไปยังคนหมู่มากได้ในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้น นักจัดรายการจึงควรจะใช้เครื่องมือที่มีอยู่นี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยควรจะ

1. จัดรายการที่คำนึงถึงผู้ฟังที่อยู่ในวัยเด็กบ้าง
2. รายการที่จัดเพื่อเด็กนั้น ควรให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน ซึ่งถ้าทำได้จะเป็นการช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพของเยาวชนไทยให้ดีขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของชาติ

3. ควรระมัดระวังเรื่องการใช้ภาษา การอ่าน การพูดในรายการ เพราะจากการสำรวจ พบว่า เด็กส่วนใหญ่สนใจฟังวิทยุกระจายเสียงมาก และเด็กมีนิสัยชอบเลียนแบบ หากผู้จัดขาดความระมัดระวังในการใช้ภาษา หรืออ่านออกเสียงผิด ๆ จะมีอิทธิพลให้เด็กจดจำนำไปใช้ผิด ๆ ได้

4. การเลือกเรื่องที่จะนำมาเสนอเป็นรายการสำหรับเด็ก ควรจะพิจารณาให้รอบคอบ เรื่องใดที่จะเป็นพิษเป็นภัย หรือเป็นเรื่องที่เด็กไม่ควรทราบก็ควรหลีกเลี่ยง

5. เวลาที่ใช้ในการจัดทำรายการ ควรเป็นเวลาของเด็กชอบที่จะรับฟัง ตลอดจนความยาวของรายการก็ควรยาวพอเหมาะแก่การสนใจด้วย กล่าวคือ เด็กมักชอบรับฟังวิทยุตั้งแต่เวลาประมาณ 5.00-7.00 น. ทุกวัน และรายการนั้นควรมีความยาวประมาณ 1 ชั่วโมง